

*Nurbek Alijonov, lecturer,
Fergana State University,
Uzbekistan, Fergana city
Nurbek Alijonov, o'qituvchi,
Farg'ona davlat universiteti,
O'zbekiston, Ferg'ona sh.*

THE ROLE OF PSYCHOLOGICAL HEALTH IN THE EFFECTIVENESS OF LEADERSHIP

Annotation: The leader's personal development and psychological health are currently being actively studied in the local sciences to address mental and psychological health issues. Psychology addresses these issues primarily through the development of an important relationship with the development of psychological education services.

Keywords: psyche, mind, intellect, health, mental health, development, period, stage, mechanism, essence, leader.

RAHBAR FAOLIYATI SAMARADORLIGIDA PSIXOLOGIK SALOMATLIKNING O'RNI

Annotatsiya: Rahbarning shaxsiy rivojlanish va psixologik salomatlik hozirgi kunda ruhiy va psixologik sog'liq muammolari mahalliy fanlarda faol o'rganilmoqda. Psixologiya ushbu muammolarni hal qilishda, birinchi navbatda, psixologik ta'lim xizmatining rivojlanishi bilan bog'liq muhim munosabatlar keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar : ruhiyat, ong , aql, sog'lik, psixik salomatlik, rivojlanish, davr , bosqich, mexanizm, mohiyat, rahbar .

Rahbar kadrlar muammosini o'rganish psixologiya tarixida sezilarli darajada o'rin egallaydi. Buning asosiy sababi sotsiologiya, sotsial psixologiyaning tarixiy etyudlarida rahbarning ijtimoiy turmushdagi roli, mamlakat, xalq taqdiridagi mas'ulligi, taraqqiyot (progress), farovonlik, baxtli turmush ko'p jihatdan uning shaxsiyatiga, faoliyatiga, qobiliyatiga, aql-zakovatiga bog'liq ekanligi bayon

qilingan. Mutafakkir ajdodlarimiz ta'limotlarida, xalq ijodiyotida adolatli va adolatsiz shoh to'g'risidagi ma'lumotlar xaddan ziyod ko'p. Abu Rayhon Beruniy asarlarida, Al-Farobiy qo'lyozmalarida rahbar (yuksak lavozim egallaganlar nazarda tutiladi) insonlarning shaxsiy fazilatlari, ularning oldida turadigan murakkab, ma'suliyatli vazifalar, ayrim illatlarning oldini olish va bartaraf qilish yo'l-yo'riqlari bo'yicha ibratli fikrlar bildirilgan. Ayniqsa, rahbarning fahm-farosati, donishmandligi, haqgo'yiligi, xalqparvarligi, insof diyonatligi, saxovatpeshaligi ilmiy-amaliy namunalar asosida ta'kidlab o'tilgan

Vatandosh shoir va yozuvchilar ijodiyotida, folklorda saxiylik-ochko'zlik bir-biriga keskin qarama-qarshi qo'yilib, ular insofga chaqirilgan. Davlatning u yoki bu lavozimida amaldorlik qilgan kishilarning ruhiy dunyosi xalq donishmandligi namunalarida o'z ifodasini topgan.

Jahon falsafa fanida inson muammosi, jamiyat va individ, boshqarish masalasi nuqtai nazaridan mazkur mavzu talqin qilingan. Faylasuflarning qarashlarini tahlil qilish tadqiqotimiz predmetiga, vazifasiga kirmaganligi uchun ularning ta'limotiga to'xtalmaymiz. Asosiy mulohozalarimizni ilmiy psixologiyaga munosib hissa qo'shgan rus psixologlari asarining tahlilidan boshlaymiz.

S.L.Rubinshteyn o'zining keng qamrovli qarashlarida nafaqat psixologiya fanining prinsiplari (tamoyillari) bo'lmish determinizm, ong va faoliyat birligi, taraqqiyot, monizm kabilardan tashqari shaxs kamoloti muammosiga ham alohida ahamiyat bergan. S.L.Rubinshteyn "Inson olami" ("Umumiy psixologiya muammolari" asarining so'ngi bobi) asarida inson – biosfera (nosfera) munosabatlari nafaqat alohida olingan shaxsga bog'liq ekanligi, balki jamoa va uning rahbari, hamkorlik faoliyatining natijasi, mahsuli xuddi shu munosabatning negizi bo'lishini puxta iboralar orqali dalillab berishga erishadi. Uning fikricha, rahbarning eng asosiy xususiyati – bu atrof-muhitning subsensor tarzda aks ettira olishdir. Irodaviy sifatlar negizi motivatsion-hissiy, kognitiv va regulyativ jabxalarning harakatlanuvchi ekanligi shaxsning o'zini o'zi boshqarish imkoniyatidan kelib chiqib bildirilgan fikrdir. Rahbarning regulyativ xususiyati

jamo'a faoliyatida va uni maqsadga muvofiq ravishda yoʻnaltirish tufayli ijobiy natijalar, mahsullarga erishish mumkinligi taʼkidlab oʻtadi.

S.L.Rubinshteyn asarlarida shaxslararo munosabat xususiyatlari (gorizontal, vertikal, shaxsiy, rasmiy va hokazo) toʻgʻrisida, shuningdek, rahbarning ish uslublari boʻyicha, (demokratik, avtoritar, liberal) muayyan fikrlar bildirilgan va ularni takomillashtirish yoʻllari koʻrsatib oʻtilgan.

A.N.Leontev talimotiga binoan, rahbar emotsiyasi, motivatsiyasi, ehtiyoji uning shaxsiyatini belgilovchi asosiy omillar boʻlib hisoblanadi. Ichki qoʻzgʻatuvchilarning qatʼiyatligi, barqarorligi shaxsning mukammalligini bildiradi va hamkorlik faoliyatini vujudga keltirishga puxta negiz hozirlaydi. Subʼektga subʼektiv munosabatni amalga oshirish davomida rahbarlikning muayyan sifatlari shakllanib boradi va asta-sekin ish uslublari, shaxslararo munosabatlar shakllari egallanadi. Rahbar uchun maʼno kasb etuvchi motivatsiya uning faoliyatini boshqarishga zarur shart-sharoitlaryaratadi, buning natijasida nizoli vaziyatlarni bartaraf etish imkoniyati tugʻiladi.

B.G.Ananev oʻzining ijtimoiy psixologiyaga bagʻishlangan asarlarida asosan uch omilga: 1) shaxslararo munosabatdagi ijtimoiy-psixologik holatga; 2) mazkur munosabatdagi liderlik xususiyatlariga; 3) hamkorlikdagi tashkilotchilik qobiliyatiga eʼtiborni qaratadi. Bizningcha, ularning har qaysisi oʻziga xos mezon vazifasini bajara oladi, natijada rasmiy va norasmiy liderlar, ularning universal, vaziyatbop, ijodiy, ijro etuvchi rahbar tiplariga ajratish imkonini yaratadi. Rahbar rasmiy lider boʻlganligi tufayli uning tiplari koʻp jihatdan shaxsning yetukligiga bogʻliq. Binobarin, universallik, keng qamrovga ega boʻlishlik uning puxta ruhiy muhit, cheksiz ijobiy boshqaruv imkoniyatiga ega ekanligidan dalolat beradi. Uning shu uslublari ichidan bittasining ustuvorligi mehnat masʼulining samaradorligini oshirishga yoki kamaytirishga olib kelishi B.G.Ananev tomonidan chuqur va ishonitirarli darajada talqin qilinadi. B.F.Lomov ijtimoiy psixologiyaning yangi sohalari boʻyicha tadqiqot ishlari olib borgan psixologlardan biri boʻlib hisoblanadi. B.F.Lomov oʻz izlanishlaridan bir nechta yoʻnalishlarni qamrab oladi:

- 1) muomala – faoliyat, jarayon, fikr uzatish vositasi sifatida;
- 2) qaror qabul qilish tiplari, vositalari va undagi bilvositalik va bevositalik xususiyatlari roli;
- 3) hamkorlik faoliyatining tuzilmasi va uning o‘ziga xos tavsiflari;
- 4) rahbar kadrlar faoliyatining tuzilishi;
- 5) rahbarning tiplari va ish uslublari va boshqalar. B.F.Lomovning rahbar faoliyatiga nisbatan o‘ziga xos yondoshuvi hamda uning yaxlit tuzilishiga ega ekanligi to‘g‘risidagi mulohazalari muhim ahamiyatga, hamkorlik faoliyatiga tizimli va majmuaviy yondoshuvlar boshqaruvning muayyan asosda ro‘yobga chiqarish imkoniyati mavjudligi yuzasidan bildirilgan fikrlar rahbar psixologiyasi uchun alohida ahamiyat kasb etadi. B.F.Lomovning faoliyatga yondashuvdagi (operatorlik, muhandislik, nozimlik) yangicha munosabat ularni boshqarish uchun rahbar kasbida muayyan fazilatlar, operativlik, ishchanlik, serg‘ayratlik xususiyatlari mavjud bo‘lishini taqozo etadi. Muoamala va faoliyatdagi izchillik ish harakatlari oddiydan murakkabga va undan yanada ijodiylikni talab qiluvchi vaziyatga o‘tib o‘tish rahbardan maxsus qobiliyatlar, amaliy ko‘nikmalar va malakalarni shakllangan bo‘lishining zaruriyatga aylantiradi, maxsuldorlik, samaradorlik kelib chiqishini ro‘y-rost ta‘minlaydi. A.G.Kovalev mazkur muammoga ko‘p qirrali yondashishga intiladi va bu boradi muayyan muvaffaqiyatlarni qo‘lga kiritadi. Tadqiqotning birinchi masalasi jamoadagi nizolar va ularning oldini olishga bag‘ishlanadi. Bunda nizoning psixologik talqini, kelib chiqish sabablari, tasniflash mezonlari, tamoyillari oldini olib yo‘llari va bartaraf etish vositalari yuzasidan mulohaza yuritiladi. Tadqiqotning ikkinchi muammosi qaror qabul qilish (qarorga kelish) psixologiyasi va ijroni tashkillashni o‘rganishdan iboratdir. Rahbar tomonidan qaror qabul qilishning bosqichlari, uni ijro etishning tashkillashtirish, jamoa va rahbar faolligini rag‘batlantirish vositalari to‘g‘risida atroflicha mulohaza yuritiladi.

Tadqiqotning yana bir jabhasi jamoaga va shaxsga nisbatan rahbarning murojaat qilishi va munosabati uslubiga qaratiladi. A.G.Kovalev munosabatlar psixologiyasi, simpatiya munosabati va rahbarlik, prinsipiiallik odamlarga nisbatan

rahbarni munosabatining ijtimoiy, umumiy ko'rsatkichi ekanligi, murojatning o'ziga xos xususiyatlari, variatsiyalari, invariantlari, shakllari, bosqichlari yuzasidan ma'lumotlar tahlil qilinadi. Rahbarning maxsus qobiliyatlari va unga tayyorgarlik masalasi monografik tadqiqotning asosini tashkil qiladi. Xuddi shu boisdan tadqiqotning tartiblari original atamalar orqali mohiyati ochiladi va tuzilmali jabhalarni talqin etiladi, natijada izlanishning konseptual modeli yaratiladi. Jumladan, 1) jamoani boshqarish – fan va san'at; 2) mehnatga kasbiy psixologik tayyorgarlik; 3) rahbarning tashkilotchilik qobiliyati; 4) rahbarning pedagogik qobiliyatlari; 5) rahbarning tashkilotchilik faoliyatining yuksak namunalari; 6) rahbar qobiliyatlarini rivojlantirish va tayyorgarlikni takomillashtirish yo'l-yo'riqlari kabilar.

Shaxsiy rivojlanish va psixologik salomatlik hozirgi kunda ruhiy va psixologik sog'liq muammolari mahalliy fanlarda faol o'rganilmoqda. Psixologiya ushbu muammolarni hal qilishda, birinchi navbatda, psixologik ta'lim xizmatining rivojlanishi bilan bog'liq muhim hissa qo'shadi. Atamasi "psixologik salomatlik" Ushbu kontseptsiyaga, uning fikricha, aqliy salomatlik fenomeni bilan aloqani I.V. Dubrovina kiritdi. Dubrovinaning so'zlariga ko'ra, psixologik salomatlik ruhiy salomatlikning bir qismidir, u "shaxsiyatni" umuman anglatadi va "inson ruhining eng yuqori namoyishlari" bilan belgilanadi. Qatnashchilarga astma sabab bo'lganligi sababli, polen astma holati qayd etilganligi ta'kidlandi. Shuningdek, ishtirokchilarga ruhiy buzilishlarning sabablari ular tartibsizlikni qanchalik tezlashtirganiga qarab o'zgarishi mumkinligi va ular tezda o'zlarining sabablarini va uzoqroq sabablarini o'zlarining ro'yxatiga kiritishlari kerakligi haqida ma'lumot berildi. Ushbu ko'rsatma kasalliklarning asosiy sabablarini, shuningdek xatti-harakatlarga ta'sir qiluvchi bevosita sabablarni aniqlashga qaratilgan. Va nihoyat, ishtirokchilarga sabablarni sanab o'tgandan so'ng, ularning har biri 1 dan 10 gacha bo'lgan shkalada qanchalik muhim yoki kuchli ekanligini baholashlari kerakligi haqida ko'rsatma berildi. Agar psixologik sog'lomlik haqidagi g'oyalarning paydo bo'lishining tarixiy tomoniga murojaat qilsak, ular Sharqda birinchi marta shakllana boshlaydilar. Qadimgi Hindistonda miloddan avvalgi 6 asr Vedalar

sogʻlom turmush tarzining asosiy qoidalarini shakllantirishadi. Ulardan biri psixikaning barqaror muvozanatiga erishishdir. Ushbu muvozanatga erishish uchun birinchi va zaruriy shart - bu toʻliq ichki erkinlik, odamning jismoniy va ruhiy ekologik omillarga qattiq bogʻliqligi yoʻqligi. Ichki muvozanatni oʻrnatishga olib keladigan yana bir yoʻl yurak, sevgi yoʻli edi. Erkinlik baxsh etadigan muhabbat baxti yogasida odamni, bir guruh odamlarni sevish emas, balki bu dunyodagi barcha tirik mavjudotga boʻlgan muhabbat borliq mohiyatining eng yuqori ifodasi sifatida tushuniladi. Ichki erkinlikka erishishning uchinchi usuli - aql, aql yoʻli - jana-yoga taklif qildi, unda birorta ham yogi bilimdan voz kechmasligi kerak, chunki u hayotiylikni oshiradi. Astma misolidan foydalanib, ishtirokchilarga agar "yoshligida sigaret chekishni" zaif omil deb hisoblasangiz, bu koʻrsatkichni 2 martagacha baholash mumkin va agar "stress" nuqtai nazaridan kuchliroq rol oʻynasa deb aytilgan. Astma, deb baholanishi mumkin. Sabablar roʻyxati va tartibsizlikning ahamiyatini baholab boʻlgandan soʻng, ishtirokchilar oʻzlarining sabablari bilan tanishdilar va sabablarni baholash bilan bogʻliq uchta vazifani bajarishdi. Sharq falsafasida inson aqli va tanasining birligiga har doim alohida eʼtibor qaratilgan. Xullas, xitoy mutafakkirlari tananing nomutanosibligi aqliy beparvolik natijasida yuzaga keladi deb ishonishgan. Ular beshta ogʻriqli kayfiyatni ajratib koʻrsatishdi: gʻazab va jahldorlik, tajriba, tashvish va umidsizlik, qaygʻu va qaygʻu, qoʻrquv va tashvish. Bunday kayfiyatlarga moyillik, insonning hayotini qisqartirgan holda, ikkala organning va umuman butun organizmning energiyasini buzadi va falaj qiladi. Quvonch tananing energiya oqimlariga uygʻun elastiklik beradi va umrni uzaytiradi. Sabablarni baholash bilan bogʻliq boʻlgan vazifalar doirasi va koʻrsatmalari ishda bir xil edi. Sabablarni baholash bilan bogʻliq uchta vazifaning tartibi Lotin kvadratining dizayni yordamida muvozanatlangan, shunda toʻqqizta tartibsizliklarda har bir vazifa buyurtmaning har bir bandida bir xil koʻrinishda boʻlgan. Psixologik, ekologik va biologik sabablar oʻrtasidagi oʻzaro bogʻliqlik Tadqiqot oxirida klinisyenlar soʻralgan demografik maʼlumotlarni toʻldirishdi. Xususan, biologik sabab kamroq psixologik deb hisoblangan va aksincha. Deyarli barcha ishtirokchilar sabablarni

biologik va psixologik baholash oʻrtasida sezilarli salbiy bogʻliqlikni koʻrsatdilar. Ushbu shakllar boʻyicha ijtimoiy ishchilar, psixologlar va psixiatrlar oʻrtasida aniq farqlar mavjud emas. Shuningdek, har bir buzqlik uchun oʻrtacha biologik, ekologik va psixologik baholardan foydalanib tahlillarni oʻtkazdik. Tibet tibbiyotida mashhur "Chjud-shi" risolasida johillik barcha kasalliklarning keng tarqalgan sababi deb hisoblangan. Jaholat, kasal turmush tarzini, abadiy norozilikni keltirib chiqaradi, ogʻriqli, pessimistik his-tuygʻularga, halokatli ehtirolarga, adolatsiz gʻazabga, odamlarning noroziligiga olib keladi. Har bir narsada me'yorga kelish, tabiiy tabiiylik va jaholatni yengish insonning jismoniy va aqliy farovonligini belgilaydigan sogʻlom turmush tarzining asosiy tarkibiy qismidir. Bundan tashqari, biz ishtirokchilar har bir sabab uchun bergan reytinglarning ahamiyatini hisobga olgan holda shunga oʻxshash tahlillarni oʻtkazdik. Ya'ni, biz har bir sababning ahamiyatini biologik, psixologik va atrof-muhit nuqtai nazaridan hisobga olgan holda koʻpaytirdik va keyinchalik klinisyen buzqlikni koʻrsatgan barcha sabablarga koʻra uning oʻrtacha qiymatini oshirdik. Keyin toʻqqizta kasallikning har biri uchun 63 ta shifokordan oʻrtacha hisobni oldik. Ushbu qonuniyatlarning qanday paydo boʻlganligini oʻrganish uchun biz klinisyenlarning biologik, psixologik va ekologik deb hisoblaydigan sabablari tarkibini koʻrib chiqdik. Sabablarning turlarini taqsimlash toʻgʻrisida tushuncha olish uchun biz sabablarni "biologik" deb tasnifladik, agar ular biologik asoslarni baholash uchun etti balli shkala boʻyicha 4 dan yuqori baholangan boʻlsa, agar ular oʻrtadan yuqori baholangan boʻlsa "psixologik". psixologik oʻlchov, va shunga oʻxshash ekologik sabablarga koʻra.

Sharq falsafasi insonni yaxlit atrof-muhit, tabiat, makon bilan uzviy bogʻlaydigan tushunchaga asoslanadi va sogʻliqni saqlashga qaratilgan boʻlib, insonning kasalliklarga qarshi tura olish imkoniyatlarini aniqlaydi. Insonning psixologik salomatligi haqida ma'lumotlar ham mavjud qadimiy falsafa. Qadimgi davr mutafakkirlari ushbu hodisadagi oʻziga xos elementlarni ajratishga harakat qilishadi. Masalan, Gipokrat "Sogʻlom turmush tarzi toʻgʻrisida" risolasida ushbu hodisani bir qator profilaktika choralariga rioya qilgan holda izlash kerak boʻlgan

uyg'unlik sifatida ko'rib chiqadi. U asosan insonning jismoniy sog'lig'iga qaratilgan. Demokrit ma'naviy ruhni, ya'ni "aqlning yaxshi holati" ni tasvirlaydi, unda ruh tinch va muvozanatli, hech qanday ehtiroslar, qo'rquvlar yoki boshqa tajribalar haqida qayg'urmaydi. Ruhiy kasalliklar sabablarining uchdan bir qismidan ko'pi psixologik, ham atrof-muhit jihatidan ko'rib chiqilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xalilova Sh. T. "Boshqaruv psixologiyasi" –195
2. G'oziyev E."Rahbar faoliyatidagi nuksonlarni bartaraf etish" X.T. 2000 y
3. G'oziyev E."Zamonaviy rahbar kiyofasi" X.T 2000 y 2-son.200
4. Ibrohim Maxmudov. Boshqaruv psixologiyasi. -T.: "YUNAKSPRINT" 2006
5. Karimova V. "Ijtimoiy psixologiya" –250
6. Karimova V.M. «Ijtimoiy psixologiya asoslari». O'qituvchi. T. 1994.
7. Xolbekov A.J. Boshqaruv sotsiologiyasi. -T.: "Akademiya", 2008.
8. Abdullayev Y.O Menejment. «Boshqarish nazariyasi va boshqalar asoslari». T. 1998 yil
9. Rayimov, A. A., & Karimova, G. Y. (2021). Social Aspects Of The Formation Of Social Activity In Youth. *Oriental Journal of Social Sciences*, 29-32.
10. Usmanov, N., Ganiev, B. S., & Karimova, G. Y. (2021). The Philosophical Basis For The Formation Of Spiritual Maturity Among Young People. *Oriental Journal of Social Sciences*, 33-37.
11. Рафикова, Д. К., & Каримова, Г. Й. (2020). ЁШЛАРНИ ИЖТИМОЙ ФАОЛЛИГИНИ ОШИРИШДА ҚАДРИЯТЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ. *ПЕРЕКРЁСТОК КУЛЬТУРЫ*, 2(1).
12. Абдумаликов, А. А. (2020). VIOLATION OF CONTRADICTIONS BETWEEN SOCIETY AND NATURE AS A GLOBAL CIVILIZATION. *Scientific Bulletin of Namangan State University*, 2(4), 218-224.
13. Jabborova, M. (2021). THE IMPORTANCE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE SOCIAL DEVELOPMENT OF SOCIETY. *Экономика и социум*, (6-1), 129-132.

14. Абдумаликов, А. А. (2019). HUMAN AND NATURAL HARMONY IN THE HISTORICAL PROCESS. *Scientific Bulletin of Namangan State University*, 1(5), 205-209.

15. Ismoilovich, I. M. (2021, July). ISSUES OF TRANSFORMATION OF EDUCATIONAL EXPERIENCE OF DEVELOPED COUNTRIES. In *Euro-Asia Conferences* (pp. 227-239).

16. Yuldashev, I. A. (2020). Pedagogical Bases Of Formation Of Social Activity In Pedagogical Sciences. *Теория и практика современной науки*, (5), 67-69.

17. Yuldashev, I., & Toshboltaeva, N. I. (2020). Analysis Of Personality Traits In Athlete Activities. In *Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества* (pp. 72-74).

18. Yuldashov, I., & Goynazarov, G. (2021). A need to improve the institutional system for increasing the social activity of young people at the stage of development. *Интернаука*, (12-3), 18-19.

19. Yuldashov, I., Parpiev, O., Makhmutaliev, A., Tukhtanazarov, I., & Umaralievich, K. U. (2021). Pedagogical bases of formation of physical culture and social culture in Youth. *Asian Journal of Multidimensional Research*, 10(11), 54-58.

20. Юлдашев, И. А. (2020). СОТРУДНИЧЕСТВО МАХАЛЛИ И КЕНГАША СХОДА СЕЛЬСКИХ ГРАЖДАН, ШКОЛЫ, СЕМЬИ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ У ПОДРОСТКОВ СОЦИАЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ. *Редакційна колегія: АА Сбруєва—доктор педагогічних наук, професор (відповідальний редактор)*, 139.

21. Yuldashov, I., Umaralievich, K. U., Goynazarov, G., & Abdurakhmonov, S. (2021). Innovative development strategy in the field of sports and the basics of its organization. *Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities*, 11(11), 48-53.

22. Ismoilovich, I. M. (2021). THE SOCIETY IS AT A NEW STAGE OF DEVELOPMENT PRIORITY IN EDUCATION SYSTEM REFORM FUNCTIONS.

23. Абдумаликов, А. А. (2017). ФОРМИРОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ МОЛОДЕЖИ. *Theoretical & Applied Science*, (11), 277-280.

24. Teshaboev, M. M. (2019). TASKS OF ETHICAL CULTURE IN THE ETHICS OF ARISTOTLE. *Scientific Bulletin of Namangan State University*, 1(5), 197-204.

25. Nurbek, A. (2021). Management Psychology Leader and Its Characteristics. *Ижтимоий Фанларда Инновация онлайн илмий журнали*, 1(1), 13-16.

26. Sodirzoda, M. M. (2021). Ways to cultivate the creative thinking of beginners in the classroom through information and communication technologies. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(5), 955-958.

27. Sodirzoda, M. M. (2021). Techniques of using folk proverbs in the cultivation of oral speech of primary school students. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(10), 481-484.

28. Shavkatovna, S. R. (2021). Methodological Support for The Development of Primary School Students' Creative Activities. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies*, 2, 121-123.

29. Kipchakova, Y. X., & Kodirova, G. A. (2020). INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN MODERN EDUCATION. *Теория и практика современной науки*, (5), 29-31.